

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ
В АСПРАНТУРУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

292 Міжнародні економічні відносини

**Затверджено на засіданні
кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин
Протокол № 8 від 17.05.2022 р.**

**Затверджено на засіданні
Вченої ради економіко-правового
факультету
Протокол № 10 від 01.06. 2022 р.**

**Затверджено на засіданні
Вченої ради Маріупольського державного
університету
Протокол № 14 від 29.06.2022 р.**

Програма вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини / укл. д.е.н., проф. Булатова О.В., д.е.н., проф. Чентуков Ю.І., к.е.н., доц. Марена Т.В., к.е.н., доц. Захарова О.В. – Маріуполь: МДУ, 2022. – 12 с.

Програма вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини містить перелік питань вступного іспиту зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, вимоги до дослідницької пропозиції як складової вступного іспиту, питання співбесіди для осіб, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань, ніж та, яка зазначена у дипломі про вищу освіту, критерії оцінювання відповідей. Програму складено на підставі державного стандарту України № 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення»; Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Маріупольському державному університеті; Правил прийому до Маріупольського державного університету в 2022 році.

© Київ, МДУ

ЗМІСТ

1. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 292 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.....	4
1.1. Пояснювальна записка.....	4
1.2. Перелік питань вступного іспиту.....	4
1.3. Критерії оцінювання відповідей.....	6
1.4. Рекомендована література.....	7
2. ВИМОГИ ЩОДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ.....	9
3. ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО АСПРАНТУРИ З ІНШОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ, НІЖ ТА, ЯКА ЗАЗНАЧЕНА У ДИПЛОМІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ.....	10
3.1. Пояснювальна записка.....	10
3.2. Перелік питань співбесіди.....	10
3.3. Критерії оцінювання відповідей.....	11
3.4. Рекомендована література.....	12

1. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 292 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

1.1. Пояснювальна записка

Вступ до аспірантури на спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини у 2022 році відбуватиметься у формі співбесіди в дистанційному форматі (online) відповідно до розкладу. Для осіб, які вступають з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі магістра (спеціаліста), вступники проходять додаткову співбесіду. Під час додаткової співбесіди вступникам ставиться від 3 до 5 питань зі списку запропонованих орієнтовних запитань. Оцінка «склав» ставиться за умови надання відповіді на понад 50 % від поставлених запитань. Оцінка «не склав» ставиться за умови повної відсутності теоретичних знань з навчальних дисциплін:

- Глобалізація і регіональний економічний розвиток,
- Міжнародні стратегії економічного розвитку.
- Міжнародний менеджмент.
- Стратегічний розвиток підприємства.
- Конкурентоспроможність глобальних компаній.
- Транснаціоналізація світової економіки.

Вступник, який отримав оцінку «не склав», до подальших вступних випробувань не допускається.

Під час іспиту ставиться три запитання, кожне з якого оцінюється максимально в 25 балів.

В програму вступного іспиту як складова частина входить презентація дослідницької пропозиції. Яка також оцінюється в 25 балів.

1.2. Перелік питань вступного іспиту

1. Феномен глобалізації як тема сучасних міжнародних досліджень.
2. Еволюція теорій та концепцій глобалізації.
3. Характеристика етапів розвитку глобалізаційних процесів.
4. Фокус досліджень основних концепцій сучасної глобалізації (гіперглобалістична, скептична, трансформістська).
5. Особливості розвитку інтеграційної взаємодії країн на різних етапах розвитку глобалізаційних процесів.
6. Лібералізм та дирижизм як основні підходи у розвитку теорій міжнародної економіки.
7. Концепція постадійного розвитку економічної інтеграції на макрорівні
8. Старий і новий регіоналізм.
9. Сучасні концепції становлення моделей регіональної інтеграції.
10. Детермінанти основних моделей регіональної інтеграції.
11. Форми міжнародної інтеграції та характер взаємозв'язків між основними учасниками регіональних інтеграційних процесів.
12. Регіон у міжнародній економіці.
13. Просторова структура сучасного світового господарства
14. Регіоналізація світового господарства. Фактори регіоналізації світової економіки.
15. Глобальні регіони. Роль глобальних регіональних об'єднань у формуванні сучасної конфігурації гео економічної та геополітичної карти світу.
16. Основні принципи регіоналізації світового господарства.
17. Структурні зміни, що відбуваються у розвитку процесів регіоналізації світового господарства.
18. Гомогенна та гетерогенна ознаки розвитку світового господарства
19. Глобальна асиметрія світової економіки.

20. Економічна інтеграція типу Північ-Північ.
21. Регіональні торговельні угоди типу Північ-Південь.
22. Регіональні торговельні угоди типу Південь-Південь.
23. Детермінанти розвитку європейської моделі регіональної інтеграції. Умови залучення до європейської моделі інтеграції інших країн.
24. Основні напрями розвитку регіональної політики в Європейському Союзі.
25. Детермінанти та напрями розвитку північноамериканської моделі регіональної економіки.
26. Детермінанти розвитку азійсько-тихоокеанської моделі інтеграції.
27. Особливості розвитку інтеграційних процесів в азійсько-тихоокеанському регіоні.
28. Інтеграційні угоди трансконтинентального характеру.
29. Середовище формування стратегій економічного розвитку. Зовнішні фактори.
30. Варіативність макроекономічних політик.
31. Врахування циклічності розвитку світової економіки при розробці стратегій розвитку.
32. Сутність технологічних укладів; фактори, що обумовлюють їх формування.
33. Механізм координації економічної політики країн. «Вашингтонський консенсус».
34. Моделі економічного розвитку розвинутих країн. Стратегічні пріоритети.
35. Специфіка економічних стратегій країн, що розвиваються.
36. Інтеграційна стратегія України: напрями та проблеми формування.
37. Взаємодія України з міжнародними інститутами.
38. Політико-правове середовище міжнародних корпорацій.
39. Зміст і послідовність стратегічного планування.
40. Розробка стратегії поведінки корпорації на міжнародному ринку.
41. Чинники управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях
42. Основні типи організаційних культур міжнародних корпорацій.
43. Характеристика ситуаційних підходів до ефективного керування.
44. Зміст та основні види корпоративного контролю.
45. Принципи управління фінансовим менеджментом.
46. Особливості, що притаманні соціальній відповідальності ТНК.
47. Зміст принципів міжнародної ділової етики.
48. Передумови виникнення стратегічного управління. Основні етапи та зміст процесу стратегічного управління фірмою.
49. Базові конкурентні стратегії: зміст та вимоги до використання.
50. Зміст та методи аналізу макрооточення підприємства при розробці стратегії.
51. Стратегія підприємства на динамічних ринках: зміст, ринкові умови, ризики для підприємства.
52. Стратегічні дії підприємств на різних етапах життєвого циклу галузі. Стадії зародження та зростання.
53. Стратегічні дії підприємств на різних етапах життєвого циклу галузі. Стадія зрілості.
54. Стратегія диференціації: зміст, необхідні ринкові умови, ризики для підприємства
55. Переваги та недоліки диверсифікації (споріднена, неспоріднена).
56. Стратегія фокусування (концентрації): зміст, необхідні ринкові умови, ризики для підприємства.
57. Стратегія низьких витрат: зміст, необхідні ринкові умови, ризики для підприємства.
58. Конкурентні переваги: поняття, види, використання.
59. Сутність процесу управління персоналом. Характеристика стилів управління.
60. Типизація стратегій міжнародної конкурентоспроможності компанії.
61. Управління дослідженнями та розробками з підвищення міжнародної конкурентоспроможності організації.
62. Показники оцінки міжнародної конкурентоспроможності організації.
63. Основні підходи до визначення елементів конкурентоспроможності та методів впливу на виробничу систему компанії.

64. Основні складові та джерела міжнародної конкурентоспроможності країни.
65. Система індикаторів конкурентоспроможності країни.
66. Стратегії компіляції та адаптації.
67. Зовнішні та внутрішні чинники конкурентоспроможності глобальних компаній.
68. Методи здійснення конкурентного бенчмаркінгу.
69. Ключові показники конкурентоспроможності підприємства згідно з правилом «семи R-s».
70. Головні етапи процесу діагностики зовнішнього середовища організації.
71. Глобальні стратегії ТНК.
72. Особливості сучасних процесів транснаціоналізації світового господарства.
73. Особливості транснаціоналізації світового фінансового ринку.
74. Сутність та специфіка транскордонних злиттів і поглинань.
75. Характеристика діяльності світових стратегічних альянсів.
76. Основні технологічні та інноваційні мотиви вступу компаній в стратегічні альянси.
77. Головні тенденції сучасної інноваційної діяльності ТНК.
78. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері видобутку нафти і газу.
79. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері хімічної промисловості.
80. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері послуг.
81. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері машинобудування.
82. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері телекомунікацій.

1.3. Критерії оцінювання відповідей

Знання та вміння, продемонстровані вступниками до аспірантури на вступних випробуваннях зі спеціальності, оцінюватимуться за 100-бальною шкалою.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати під час відповідей на питання білетів вступного іспиту зі спеціальності, – 75 (повнота відповіді на кожне питання оцінюється у 1 – 25 балів); презентація дослідницької пропозиції оцінюється у 1 – 25 балів.

Вступники, які під час вступних випробувань зі спеціальності наберуть менш як 60 балів, позбавлятимуться права участі в конкурсі.

Бали за окремими складовими вступного іспиту розподіляються наступним чином:

Екзаменаційні питання			Презентація дослідницької пропозиції	Сума
Питання 1	Питання 2	Питання 3		
25 балів	25 балів	25 балів	25 балів	100 балів

Оцінювання відповіді на питання відбувається за наступними критеріями:

- 25-20 балів**   теоретичне питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки;
- 19-15 балів**   теоретичне питання розкрито майже в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки;
- 14-10 балів**   значна частина теоретичного питання не була висвітлена;
- 9-0 балів**   більша частина питання не була висвітлена або питання повністю не розкрито.

1.4. Рекомендована література

1. Алієва-Барановська В.М. Глобальний бізнес: [Навч. посібник-довідник] / В.М. Алієва-Барановська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 560 с.
2. Балабанов К.В. Міжнародна економіка: [навчальний посібник] / К.В. Балабанов, О.В. Булатова, Ю.І. Чентуков. – Донецьк: Ноулідж, 2012. - 442 с.
3. Булатова О.В. Міжнародні фінанси: [Навчальний посібник] / О.В. Булатова, Т.В. Марена. – Маріуполь: МДУ, 2013. – 504 с.
4. Булатова О.В. Регіональна складова глобальних інтеграційних процесів: [монографія] / О.В. Булатова. – Донецьк: Дон НУ, 2012. – 368с.
5. Буряк П.Ю. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: [навчальний посібник] / П.Ю. Буряк, О.Г. Гупало. – К.: Хай-ТекПрес, 2007. - 336 с.
6. Василенко В.О. Стратегічне управління підприємством: [навчальний посібник] / В.О. Василенко, Т.І. Ткаченко. – 2-е вид., випр. і допов. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 400 с.
7. Володькіна М.В. Стратегический менеджмент: [учебное пособие] / М.В. Володькіна. - Х.: Знання-Прес, 2002. – 149 с.
8. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование: [монография] / Д. Лукьяненко, В. Колесов, А. Колот, Я. Столярчук и др.; под науч. ред. проф. Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. – К.: КНЭУ, 2013. – 466 с.
9. Довгань Л.Є. Стратегічне управління: [навч. посіб.] / Л.Є. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко. – 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2011. – 440 с.
10. Європейська інтеграція: [навчальний посібник] / за ред. М.І. Макаренка, Л.І. Хомутенко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. - 344 с.
11. Забродська Л.Д. Стратегічне управління: реалізація стратегії: [навчальний посібник] / Л.Д. Забродська. - Харків: Консум, 2004. – 206 с.
12. Зварич Р.Є. Гео економічні детермінанти альтерглобалізації: [Монографія]. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 376 с.
13. Зінченко В.В. Глобалізація і глобалістика: [Навч. посібник] / В.В. Зінченко. – Львів: Новий Світ-2000, 2015. - 428 с.
14. Зовнішньоторговельні аспекти конкурентної політики України в умовах СОТ: [Монографія] / За заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т", 2008. - 309 с.
15. Калитчак Р. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах / Р. Калитчак. - К.: Знання, 2007. - 303 с.
16. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля: [Підручник] / Ю.Г. Козак; 5-е вид., випр. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
17. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: [Навч. посібник] / Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський та ін.; видання 4-е, перероб. та доп. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013. – 292 с.
18. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: [Навч. посібник] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. – 8-ме вид., перероб. і доп. – Київ: «Знання», 2011. – 470 с.
19. Колінець Л.Б. Новий світовий фінансовий порядок: [Монографія] / Л.Б.Колінець. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 360 с.
20. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності / Д.Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2005. – 204 с.
21. Мазурок П.П. Глобальна економіка: [Навч. посібник] / П.П. Мазурок. - Львів: Магнолія 2006, 2015. – 208 с.
22. Макаренко М.І. Європейська інтеграція: [Навчальний посібник] / М.І. Макаренко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. – 344 с.
23. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: [навчальний посібник] / За ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. - 824 с.

24. Михайлова Л.І. Євроекономічна інтеграція України: [навчальний посібник] / Л.І. Михайлова. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 136 с.
25. Міжнародні економічні відносини. [Навч. посібник] / За ред. Ю.Г. Козака, М.А. Зайця. – Одеса: «ТОВ ПЛУТОН», 2016. – 352 с
26. Міжнародні стратегії економічного розвитку: [навчальний посібник] / За ред. А.О. Задої. - К. : Знання, 2007. - 332 с.
27. Міжнародні стратегії економічного розвитку: [підручник] / Під заг. ред. Ю. В. Макогона. - К. : Освіта України, 2009. - 420 с.
28. Міжнародні фінанси: [навч. посіб.] / за ред. Козака Ю.Г.; 5-те вид. перероб. та доп. – Київ – Катовіце.: Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.
29. Новий світовий економічний порядок та глобальні виклики для України: монографія / Булатова О.В., Козак Ю.Г., Козюк В.В.; за наук. ред.: А. Крисоватого, Є. Савельєва. - Тернопіль: ТНЕУ, 2014.
30. Панченко В.Г. Глобальні виміри неопротекціонізму: теорія і практика. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018. – 618 с.
31. Панченко Є.Г. Міжнародний менеджмент: [Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни] / Є.Г. Панченко. – К.: КНЕУ, 2004. - 468 с.
32. Регіональна політика Європейського Союзу [Електронний ресурс] : підручник / [за ред. Віктора Чужикова]. – К.: КНЕУ, 2016. – 495 с.
33. Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобальної регіоналізації : монографія / під заг. ред. О. В. Булатової. – Маріуполь, МДУ, 2017. – 290 с. – Співавт.: О.В. Захарова, І. Ю. Чентуков.
34. Світова економіка: [навчальний посібник] / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. – К.: Центр учбової літератури, 2010. - 328 с.
35. Світова економіка: [Підручник] / А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, О.І. Рогач та ін. – К.: Либідь, 2007. – 640 с.
36. Сиденко В.Р. Глобалізація – європейська інтеграція – економічне розвиток: українська модель: В 2-х томах / В.Р. Сиденко. - К.: Фенікс. Том 1. - 2008. - 376 с.
37. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: [монографія]: У 2 т. / За заг. ред. Д.Г. Лук'яненка. – К.: КНЕУ, 2006. - 816 с.
38. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: [навчальний посібник] / За ред. І.О. Піддубного. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 264 с.
39. Чернега О. Б Міжнародний менеджмент: [Навч. посібник] / О.Б. Чернега. – Львів: Магнолія 2006, 2015. – 592 с.
40. Чужиков В.І. Технологічна модернізація в європейській економіці: [монографія] / В.І. Чужиков, О.С. Бурміч, О.Д. Лук'яненко, Є.Г. Панченко. - К.: КНЕУ, 2013. - 266 с.
41. Шевчук В. О. Міжнародна економіка: теорія і практика: [підручник] / В.О. Шевчук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 663 с.
42. Школа І. Міжнародні економічні відносини: [Підручник] / І. Школа, В. Козменко, О. Бабіченко. – Чернівці.: Книги – ХХІ, 2007. – 544 с.
43. Шкурупій О.В. Транснаціональні корпорації: [Навч. посібник] / О.В. Шкурупій. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 240с.

2. ВИМОГИ ЩОДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Презентація дослідницької пропозиції є складовим елементом вступного іспиту зі спеціальності. Дослідницька пропозиція – це авторський науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження. Дослідницька пропозиція має містити наступні складові:

- обґрунтування актуальності теми майбутнього дослідження;
- стан розробки теми у вітчизняній та зарубіжній науці;
- виділення невирішених раніше частин та питань загальної проблеми, котрим буде присвячено майбутнє дослідження;
- орієнтовні об'єкт та предмет майбутнього дослідження;
- можливі шляхи розв'язання поставлених задач.

Дослідницька пропозиція готується вступником до аспірантури самостійно та подається у електронному вигляді на кафедру економіки та міжнародних економічних відносин на електронну адресу ie@mdu.in.ua до уваги предметної комісії економіко-правового факультету не пізніше аніж за три робочі дні до проведення вступного іспиту зі спеціальності. За бажанням вступника, додатком може подаватися також рецензія на дослідницьку пропозицію від передбачуваного наукового керівника. У відповідь на електронну адресу вступника надсилається посилання для входу на платформу, на якій відбуватимуться консультація та вступне випробування, із зазначенням дати і часу

Технічні параметри тексту дослідницької пропозиції:

- шрифт: Times New Roman
- розмір шрифту: 14
- міжрядковий інтервал: 1,5
- поля: 2 см
- нумерація сторінок має починатися з другої сторінки
- оформлення Титульного листка – згідно з Додатком 1

При обранні тематики майбутнього дисертаційного дослідження і підготовці дослідницької пропозиції вступник до аспірантури має взяти до уваги, що освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини пропонує наступні напрями дослідження, що визначатимуть потенційні тематики дисертаційних робіт:

- національні економіки в сучасній світогосподарській системі та моделі їх розвитку;
- форми і методи міжнародного торговельно-економічного обміну;
- мотивація і форми міжнародного руху капіталу;
- світовий фінансовий ринок, тенденції і закономірності розвитку його структури;
- людські ресурси та їх міжнародний рух;
- еволюція світової валютної системи. Світовий валютний ринок і валютні операції;
- теорія і практика міжнародного бізнесу та його сучасні форми;
- глобальні проблеми і виклики економічного розвитку;
- гео економічна стратегія України та її регіонально-інтеграційні пріоритети.

Презентація дослідницької пропозиції оцінюється за шкалою від 0 до 25 балів за наступними критеріями:

- 25-20 балів** - структура дослідницької пропозиції відповідає вимогам, зазначеним вище;
- зміст усіх складових дослідницької пропозиції викладено логічно та обґрунтовано;
- вступник чітко та вичерпно відповів на уточнюючі питання щодо змісту дослідницької пропозиції.
- 19-10 балів** - структура дослідницької пропозиції відповідає вимогам, зазначеним вище;

9-0 балів

- зміст більшості складових дослідницької пропозиції викладено логічно та обґрунтовано;
- вступник не зміг чітко та вичерпно відповісти на уточнюючі питання щодо змісту дослідницької пропозиції.
- структура дослідницької пропозиції не повністю відповідає вимогам, зазначеним вище;
- зміст більшості складових дослідницької пропозиції викладено недостатньо логічно та обґрунтовано;
- вступник не зміг чітко та вичерпно відповісти на уточнюючі питання щодо змісту дослідницької пропозиції.

3. ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО АСПІРАНТУРИ З ІНШОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ, НІЖ ТА, ЯКА ЗАЗНАЧЕНА У ДИПЛОМІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

3.1. Пояснювальна записка

Особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначається додаткове вступне випробування у формі співбесіди. У разі призначення додаткової співбесіди не пізніше ніж за три робочі дні до її проведення вступник надсилає свою електронну адресу на електронну адресу кафедри економіки та міжнародних економічних відносин ie@mdu.in.ua. На надану електронну адресу вступника надсилається посилання для входу на платформу, на якій відбуватимуться консультація та вступне випробування, із зазначенням дати і часу.

Співбесіда проводиться зі спеціальності для виявлення мінімального рівня обізнаності вступника зі змістом спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини.

В програму кваліфікаційної співбесіди включено питання дисципліни «Міжнародні економічні відносини».

3.2. Перелік питань співбесіди

1. Сутність міжнародних економічних відносин.
2. Об'єкт і головні суб'єкти міжнародних економічних відносин. Особливості розвитку сучасних міжнародних економічних відносин
3. Форми та рівні розвитку міжнародних економічних відносин.
4. Середовище міжнародних економічних відносин, його структуризація й особливості.
5. Внутрішня та зовнішня інтернаціоналізація. Інтернаціоналізація міжнародних економічних відносин.
6. Етапи інтернаціоналізації.
7. Світове господарство як полісистемне утворення і етапи його формування.
8. Систематизація країн світу за різними ознаками.
9. Соціально-економічні підсистеми світового господарства.
10. Глобалізація та економічний раціоналізм.
11. Економічна взаємозалежність країн світу.
12. Національна та міжнародна економічна безпека.
13. Міжнародний поділ праці.
14. Державна спеціалізація та міжнародна кооперація виробництва.
15. Рівні регулювання міжнародних економічних відносин.

16. Глобальні проблеми світової економіки. основні напрями міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем людства.
17. Еволюція теорії міжнародних економічних відносин.
18. Зовнішня, міжнародна і світова торгівля.
19. Види міжнародної торгівлі.
20. Торгівля товарами й послугами.
21. Ціноутворення у міжнародній торгівлі.
22. Особливості регулювання міжнародної торгівлі.
23. Протекціонізм та лібералізм.
24. Тарифне і нетарифне регулювання міжнародних торгово-економічних відносин. ГАТТ/СОТ.
25. Світовий ринок, його сутність та ключові характеристики.
26. Етапи формування світового ринка.
27. Сутність економічної рівноваги на світовому ринку.
28. Структура та інфраструктура світового ринку.
29. Світовий ринок технологій.
30. Форми трансферу технологій.
31. Світовий фінансовий ринок, його структура і тенденції розвитку.
32. Сутність, мотивація і форми міжнародного руху капіталу.
33. Теорії міжнародного руху капіталу.
34. Форми міжнародної інвестиційної діяльності. Прямі та портфельні інвестиції.
35. Сутність і мотивація міжнародного бізнесу.
36. Суб'єкти міжнародного бізнесу. Транснаціональні корпорації.
37. Міжнародний кредит і його основні різновиди.
38. Проблема зовнішньої заборгованості, шляхи і механізми її вирішення.
39. Поняття валюти та її види. Конвертованість валют.
40. Валютний курс і валютний паритет.
41. Національні, міжнародні й світові валютні системи.
42. Еволюція світової валютної системи.
43. Валютний ринок: функції, види, структура.
44. Особливості сучасних валютних ринків.
45. Валютні операції та їх види.
46. Типи, види та форми міжнародних розрахунків.
47. Платіжний баланс, його структура і методологія складання.
48. Методи врівноваження платіжного балансу.
49. Сутність і основні види міжнародної міграції робочої сили. Регулювання міжнародних міграційних процесів.
50. Особливості формування і розвитку світового ринку праці.
51. Наслідки міжнародної трудової міграції.
52. Сутність міжнародної інтеграції. Фактори міжнародної економічної інтеграції.
53. Форми й особливості регіональної економічної інтеграції.
54. Проблеми і перспективи глобальної інтеграції.
55. Європейські інтеграційні процеси. Європейський Союз.
56. Північноамериканська економічна інтеграція.
57. Потенціал і особливості регіональної інтеграції країн Азії.
58. Інтеграційні пріоритети України. Внутрішньоекономічні фактори інтеграції.
59. Етапи розробки стартапу.
60. Сутність та етапи дизайнмислення.

3.3. Критерії оцінювання відповідей

Оцінювання додаткового вступного випробування у формі співбесіди для осіб, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), відбувається за двобальною шкалою: «склав» або «не склав».

Оцінка «склав» виставляється у наступних випадках:

- повна, вірна та ґрунтовна відповідь на запитання, теоретично правильний і логічно обґрунтований виклад матеріалу, при якому вступник повно і глибоко використав відомі йому фактичні знання, виявив здібність аналізувати економічні явища та процеси, робити висновки і узагальнення з чітким їх формуванням;

- правильна і обґрунтована відповідь, з якої видно, що абітурієнт розуміє теоретичний матеріал, його повноту, глибину, системність, але допускає при цьому деякі несуттєві неточності;

- правильна, проте не обґрунтована відповідь, з якої видно, що абітурієнт розуміє теоретичний матеріал, його повноту, глибину, системність, але допускає суттєві неточності;

- неповна відповідь на запитання або така, що не містить аналізу фактичного матеріалу, необхідних узагальнень і висновків, і свідчить про те, що знання абітурієнта мають дещо розрізнений, фрагментарний характер.

Оцінка «не склав» виставляється за неправильну відповідь, яка не відповідає змісту програмного матеріалу і свідчить про нерозуміння вступником його основних положень.

У тому випадку, коли за додаткове вступне випробування вступник отримав оцінку «не склав», він не допускається до наступних вступних іспитів зі спеціальності та іноземної мови і позбавляється права брати участь у конкурсному відборі.

3.4. Рекомендована література

1. Архієреєв С.І., Волоснікова Н.М., Климова С.О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини : навчальний посібник. / За ред. проф. С.І.Архієреєва. Харків: НТУ «ХП», 2019. 234 с.
2. Балабанов К.В. Міжнародна економіка: [навчальний посібник] / К.В. Балабанов, О.В. Булатова, Ю.І. Чентуков. Донецьк: Ноулідж, 2012. 442 с.
3. Булатова О.В. Міжнародні фінанси: [Навчальний посібник] / О.В. Булатова, Т.В. Марена. – 2-ге вид., переробл. і доповн. Маріуполь : МДУ, 2019. 432 с.
4. Булатова О.В. Регіональна складова глобальних інтеграційних процесів: [монографія] / О.В. Булатова. Донецьк: Дон НУ, 2012. 368с.
5. Волоснікова Н.М. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / Н.М. Волоснікова, С.О. Климова. Харків: НТУ «ХП», 2010. 272 с.
6. Глобальна економіка : підручник / за заг. ред.. Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник. К.: КНЕУ, 2015. 588 с.
7. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование: монография / Д.Лукияненко, В. Колесов, А. Колот, Я. Столярчук и др.; под науч. ред. проф. Д.Лукияненко, А. Поручника, В. Колесова. – К.: КНЭУ, 2013. - 466с.
8. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку) : колективна монографія / [О.Г. Білорус, О.В. Гаврилюк, Д.Г. Лук'яненко та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред. О.Г. Білорус. К.: КНЕУ, 2014. 432 с.
9. Економічні санкції у сучасному світовому господарстві : монографія / [О. І. Шнирков, А. С. Філіпенко, Р. О. Заблоцька та ін.]; Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ : ВПЦ «Київський ун-т», 2019. 239 с.
10. Інтеграція України в глобальний соціально-економічний простір: монографія / [Білорус О. Г., Власов В. І., Гриценко А. А. та ін.] ; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України», Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. Птухи [та ін.]. Київ:

КНЕУ, 2019. 288 с.

11. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: [Навч. посібник] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. – 8-ме вид., перероб. і доп. Київ: «Знання», 2011. 470 с.
12. Міжнародна економіка : навч. посіб. / За ред. А. О. Мельник, О. І. Пальчук, В. В. Бугаса. Київ. нац. ун-т технологій та дизайну, Каф. бізнес-економіки та туризму. Київ, 2019. 176 с.
13. Міжнародна економіка: [підручник для ВНЗ] / за ред. Ю.Г. Козака, Д.Г. Лук'яненка, Ю.В. Макогона; Міністерство освіти і науки України. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 559 с.
14. Міжнародна економіка: [підручник] / [ред. Задоя А.О., Тарсевич В.М.]. К.: ЦУЛ, 2012. 416 с.
15. Міжнародна економіка: [підручник] / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедєва, О.В. Золотарьова; за ред. А.О. Задоя, В.М. Трасевича. Київ: ЦУЛ, 2012. 416 с.
16. Міжнародні економічні відносини. [Навч. посібник] / За ред. Ю.Г. Козака, М.А. Зайця. Одеса: «ТОВ ПЛУТОН», 2016. 352 с.
17. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. – 8-ме вид., перероб. і доп. Київ: «Знання», 2011. 470с.
18. Міжнародні фінанси: [навч. посіб.] / за ред. Козака Ю.Г.; 5-те вид. перероб. та доп. Київ – Катівце.: Центр учбової літератури, 2014. 348 с.
19. Регіональні перетворення у світовому та українському вимірах: монографія / [В.С.Куриляк, А.Ф. Мельник, Н.Г. Синютка та ін.]; за наук. ред. проф. А. Крисоватого і Є. Савельєва. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 388 с.
20. Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобальної регіоналізації: [монографія] / під заг. редакцією О.В. Булатової. Маріуполь: МДУ, 2017. 176 с.
21. Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобальної регіоналізації: монографія / під заг. редакцією О.В. Булатової. – Маріуполь: МДУ, 2017. 290 с.
22. Світова економіка: [навчальний посібник] / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. – К.: Центр учбової літератури, 2010. - 328 с.
23. Світова економіка: [Підручник] / А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, О.І. Рогач та ін. – К.: Либідь, 2007. – 640 с.

Додаток 1.
Зразок оформлення
титульної сторінки
дослідницької
пропозиції

**МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ

ТЕМА:

Вступника до аспірантури МДУ

_____
_____
(ПІБ повністю вступника)

Рівень вищої освіти: третій

Галузь знань: 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

Освітньо-наукова програма: «Міжнародні економічні відносини»

Передбачуваний науковий керівник:
*ПІБ передбачуваного наукового керівника,
науковий ступінь, вчене звання*

(не обов'язково)

КИЇВ – 202_